

KONZERVÁCIA RÍMSKEJ SPONY

Milan Merčák

Tekovské múzeum, Levice

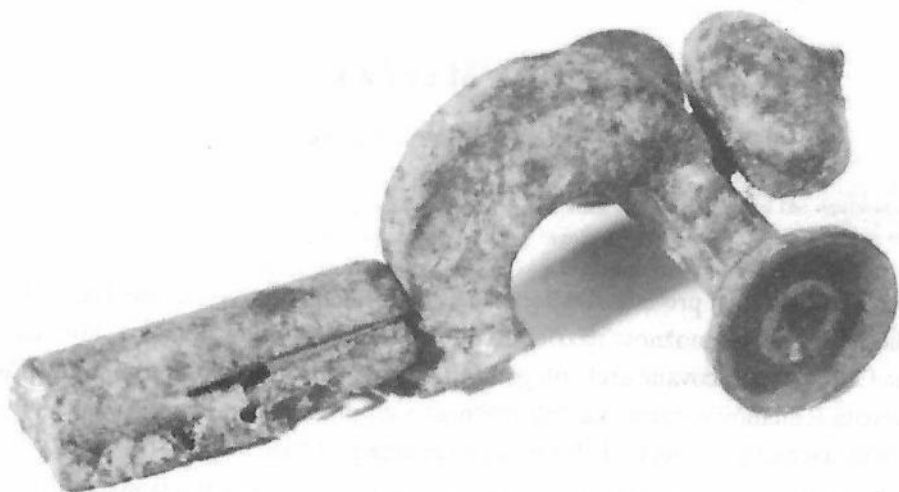
Archeológia je aj pre laickú verejnosť prítiažlivá najmä preto, že prostredníctvom archeológov máme možnosť nazrieť do doby minulej, ako napríklad od starovekého Ríma. Odborne spracované archeologické nálezy nám môžu objasniť mnoho zo spôsobu života Rimanov v staroveku. Ich zručnosť a cit pre krásu nám predstavuje spona, ktorá sa nachádza v zbierkach Tekovského múzea pod číslom 2589.

Spony boli obľúbeným doplnkom odevu mužov i žien starovekého Ríma, tvorili jeho každodennú súčasť, pretože nimi bol odev zopnutý. Patria k najdôležitejším datovacím prostriedkom, pretože sa menili podľa požiadavky módy a vkusu. V dielňach, ktoré produkovali veľmi kvalitné výrobky, domáceho obyvateľstvo pridávalo charakteristické znaky zo svojich tradícií k jednotlivým typom. Typ tejto spony patrí k tzv. cibulovitým, ktoré sa vyvinuli z trubicovitých T - spôn, u ktorých sa na ramenách a v tyle objavujú nevýrazné gombíky. Staršie typy cibulovitých spôn sú podobnejšia trubicovitým sponám. Sú štíhlejšie, cibulky menšie. Postupne sa tieto gombíky zväčšujú, sú tlstšie, vytvárajú tzv. cibulovitý tvar, ktorý sa stáva charakteristickým znakom, podľa ktorého sa táto skupina spôn menuje. Ramená sú ozdobnejšie a nôžka je mohutnejšia. Lúčik a nôžka je zdobená vzormi v rôznych variantoch. Spony sa vyrábali z bronzu, alebo z drahých kovov. Niektoré boli pozlátené. Vyskytujú sa hlavne v táboroch, z čoho možno usúdiť, že ich nosili najmä muži. Vyrábali sa pravdepodobne vo vojenských dielňach.

Pôvodný stav spony:

Pomerne zachovalá. Nôžka ulomená tesne pri lučíku. Cibulovitý gombíky na ramenách zachovalé len do polovice. Ihla chýba. Povrch predmetu pokrytý čiastočne usadeninami zeminy, krustami a nesúvislou tenkou vrstvou patiny. tmavohnedej farby s drobnými škvrnami zlúčením chloridov zelenomodrej farby.

Dĺžka spony : 7 cm, datovanie: 4 storočie nášho letopočtu

Rímska spona pred konzervačným zásahom

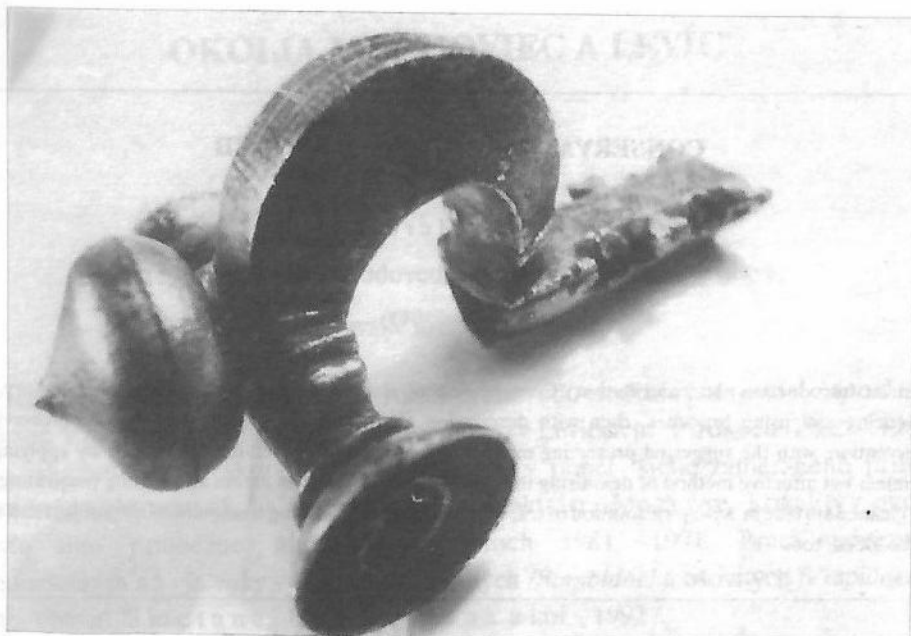
Návrh konzervačnej metódy :

Odmastenie povrchu, odstránenie usadenín a krúst. Aktivizácia chloridových iónov. Odstránenie nesúvislej patiny, deionizácia, leštenie, pasivácia a povrchová úprava.

Postup konzervácie :

Odmastenie acetónom. Ponorenie spony do destilovanej vody v sklenenej nádobe na dobu 5 dní. Postupné odstraňovanie nečistôt a škodlivín, pomocou silonovej kefky, skalpela a ocelevej ihly s viacnásobnou výmenou vody. Počas tejto doby okrem odstránenia nečistôt sa aktivizovali aj chloridové ióny. Odstránenie patiny v roztoku kyseliny fosforečnej (H_3PO_4) do ktorého bol predmet ponáraný v krátkych časových

intervaloch a postupne zbavený patiny so škodlivinami. Po aktivizácii povrchu predmetu, bola prevedená deionizácia sorbosných solí v 3 %-nom liehovom roztoku 1,2,3 benztriazolu po dobu 3 dní. Leštenie destilovanou vodou s pridaním saponátu, pomocou silonovej kefky. Dôkladné opláchnutie destilovanou vodou, vyutieranie do sucha a dosušenie teplým vzduchom. Zlepenie rozdvojenej nôžky a potom zlepenie nôžky s lučíkom, lepidlom Suprabond. Po opláchnutí v liehu nasledovala pasivácia v 3%nom liehovom roztoku 1,2,3 benztriazolu (10 min) s občasným pohýbaním predmetu. Po vybratí z roztoku dosušenie teplým vzduchom. Povrchová záverečná úprava lakom KP 709, po preschnutí mikrokryštalickým voskom KRNB.

Rímska spona po konzervačnom zásahu

Záver

Použitá konzervačná metóda je účinná a neškodná, najmä deionizácia a záverečná pasivácia liehovým roztokom 1,2,3 benztriazolu. Dvojité povrchové záverečné úpravy je účinnejšia a ochráni predmet na dlhšiu dobu aj v menej vhodných podmienkach.

Použitá literatúra:

1. Pöhlhsová, M.: Rímske spony v zbierkach Tekovského múzea. In: Vlastivedný spravodaj Tekovského múzea v Leviciach, 12, 1988, s.49-53.
2. Págo, L.: Konzervovanie neželezných kovov v muzejnej praxi. In : A-Z konzervátora. ÚSMaG Bratislava, 1982, s.69 - 107.

/Posúdil: RNDr. Ladislav Págo/

CONSERVATION OF ROMAN BROOCH

by Milan M e r č á k

Summary

In its introduction the contribution "Conservation of Roman Brooch" deals with short history of producing and using brooches, then with description about state of conservation before preserving intervention, with the suggested preserving method and process of conserving the brooch by applying a harmless but affective method of deionizing the absorbed corrosion stimulators and closing passivating of the cleaned surface in 3 % spirit solution of 1, 2, 3 Benztriazol . The closing treatment of the subject surface is described, too.
